

Visita 'ad limina apostolorum'
dels bisbes
de la província eclesiàstica Tarraconense
i de la província eclesiàstica de Barcelona

suplement març 2005

Butlletí Oficial de l'Arquebisbat

VISITA ‘AD LIMINA APOSTOLORUM’ DELS BISBES DE LA PROVÍNCIA ECLESIASTICA TARRACONENSE I DE LA PROVÍNCIA ECLESIASTICA DE BARCELONA

Diari de la visita ‘ad limina’

Servei de premsa de la

Delegació de Mitjans de Comunicació Social de l'Arquebisbat de Tarragona

Roma, 21 de febrer de 2005

Avui, dilluns, dia 21 de febrer de 2005, els bisbes de les diòcesis amb seu a Catalunya han iniciat a Roma la visita *ad limina apostolorum* (‘als llindars dels apòstols sant Pere i sant Pau’) amb una celebració de l'eucaristia a la basílica de Sant Pere del Vaticà, davant la tomba de l'apòstol sant Pere.

La celebració ha estat presidida pel Sr. Arquebisbe de Santiago, Mons. Julián Barrio, amb qui han concelebrat Mons. Jaume Pujol Balcells, arquebisbe metropolità de Tarragona i primat, i Mons. Lluís Martínez Sistach, arquebisbe metropolità de Barcelona, i els altres bisbes de Catalunya i Galícia.

En l'homília, l'arquebisbe de Santiago, ha remarcat el sentit profund de la comunió de totes

les Esglésies amb la seu de Pere, el primer apòstol, i la necessitat que avui, refiats de la gràcia i la força del Senyor, els successors dels apòstols —els bisbes— i tots els cristians anunciïn l'evangeli de Jesús arreu del món.

Aquest mateix matí, a partir de les 11, el sant pare Joan Pau II ha rebut els membres de la nova província eclesiàstica de Barcelona: l'arquebisbe metropolità de Barcelona, Mons. Lluís Martínez Sistach, acompanyat del bisbe auxiliar Mons. Joan Carrera Planas, i els bisbes de Sant Feliu de Llobregat, Mons. Agustí Cortés Soriano, i de Terrassa, Mons. Josep Àngel Sáiz Meneses. Tot seguit ha rebut l'arquebisbe metropolità de Tarragona i primat i president de

la Conferència Episcopal Tarracoenense, Mons. Jaume Pujol Balcells. Es preveu que els propers dies el Sant Pare rebí els altres bisbes de la província eclesiàstica Tarracoenense.

Amb ells el Sant Pare ha repassat la situació pastoral de les seves diòcesis en els darrers set anys. Cal recordar que l'anterior visita *ad limina* va tenir lloc el mes de febrer de 1998. Com han manifestat els diferents bisbes, el Papa, que ha rebut un per un els prelats, ha seguit amb gran interès les diverses explicacions i ha formulat algunes preguntes, concretament s'ha interessat pel nombre de sacerdots de cada diòcesi i per l'estat dels seminaris i de les diverses comunitats i moviments. El Sant Pare ha beneït especialment cadascuna de les diòcesis i els seus diocesans. Amb aquestes visites d'avui el Papa ha

reprès les seves activitats normals després de la seva hospitalització i de la passada setmana d'exercicis espirituals de Quaresma.

Avui mateix, la resta dels bisbes ha començat també les visites a les diferents congregacions i consells pontificis romans. Avui en concret han visitat la Congregació per al Culte Diví, que presideix el cardenal nigerià Mons. Francis Arinze, i el Consell Pontifici per als Laics, que encapçala el cardenal nord-americà James Francis Stafford.

Roma, 22 de febrer de 2005

El segon dia de la visita *ad limina* comença amb la celebració eucarística a la Domus Roma. Ja hi són tots els bisbes amb seu a Catalunya, ja que s'ha afegit al grup Mons. Traserra, de Solsona. Presideix Mons. Jaume Pujol. És una eucaristia plena de significat, atès

que se celebra a Roma precisament el dia de la Càtedra de Sant Pere. En la seva breu homilia el primat recorda el sentit de comunió de les visites *ad limina*.

Després, mentre els bisbes de Tortosa, de Girona, de Solsona i de Lleida es dirigeixen al Vaticà per entrevistar-se amb el Sant Pare, la resta inicia el seu periple pels dicasteris de la Santa Seu.

La primera visita és a la Congregació per als Bisbes, que encapçala el cardenal Re, home de tarannà acollidor i d'un sentit de l'humor molt fi, molt afable amb la premsa. Parla un castellà més que correcte. Han tingut una hora llarga per tractar diversos temes d'interès general amb aquest papable.

Després, els bisbes de les províncies eclesiàstiques Tarraconense i de Barcelona travessen la via Conciliazione per anar a la Congregació

per al Clergat. La sala de reunions està equipada amb cabines per a traduccions simultànies. Però no cal. La reunió conjunta entre els bisbes catalans i els gallecs no necessita intèrprets, perquè aquest dicasteri està presidit pel cardenal colombià Mons. Darío Castrillón Hoyos. Salutacions cordials, atenció magnífica per a la premsa (els dos reporters tarragonins) i una reunió llarguíssima.

A la sortida, trobada improvisada del Senyor Arquebisbe amb Mons. Sánchez, aleshores president de la Comissió Episcopal de Mitjans de Comunicació Social de la Conferència Episcopal Espanyola.

Des d'allí Mons. Jaume Pujol s'apropa a la Congregació per a les Causes dels Sants. No vol fer-se esperar, perquè les trobades prèvies s'han allargat més del previst. Esbufegant per tractar de seguir

Reunió a la Congregació per als Bisbes

el seu pas viu, els periodistes són testimonis del seu cordial encontre amb l'espanyol Mons. Gutiérrez.

A la tarda, intensa reunió de tots els bisbes amb el Consell Pontifici per a la Família, que presideix el cardenal Mons. Alfonso López Trujillo, també colombià. En sortir, Mons. Pujol somriu i comenta: «Una jornada fructífera.» I el sol es deixa veure a través dels núvols que matisen la llum i donen un to molt fotogràfic a les pedres de vella patina de la mare Roma.

Roma, 23 de febrer de 2005

La visita *ad limina* dels bisbes amb seu a Catalunya segueix d'acord amb el programa previst. Avui els prelatos de les províncies eclesiàstiques Tarraconense i de Barcelona, encapçalats pel primat de les Espanyes, Mons. Jaume Pujol, arquebisbe metropolità d'aquesta petita Roma que és la

nostra Tarragona, han acudit a la Congregació per als Instituts de Vida Consagrada, que presideix el cardenal Mons. Piergiorgio Silvano Nesti, un italià d'exquisida cortesia. La reunió, compartida amb els bisbes gallecs, ha estat marcada per la cordialitat. Els temes tractats han girat a l'entorn dels problemes a què s'enfronten avui els religiosos i religioses en un món cada cop més secularitzat.

A la tarda, eucaristia a Santa Maria la Major, una de les quatre basíliques majors de Roma, la més antiga de les dedicades a la Mare de Déu a l'orbe cristià. Mons. Pujol ha manifestat la profunda emoció que ha sentit en la seva primera missa en aquesta basílica com a arquebisbe metropolità de Tarragona i primat. I és que Roma, per a un tarragoní d'adopció i nadiu de Guissona, l'antiga Iesso dels romans, és Roma.

Reunió al Consell Pontifici per a la Família

Roma, 24 de febrer de 2005

Un plugim fred i intermitent ha caigut durant tot el dia, un dia marcat per la notícia que el Papa ha estat ingressat novament a l'Hospital Gemelli, cap a les 11 del matí, per tal que el visiti un equip d'especialistes.

Aquest migdia, els bisbes catalans en visita *ad limina* a Roma s'han assabentat de la nova hospitalització del Sant Pare al Policlínic Gemelli, a la mateixa ciutat.

A la tarda, els bisbes de Catalunya i de Galícia coincideixen novament —aquest cop a la basílica de Sant Pau Extramurs— en una de les dues cerimònies eucarístiques principals de la visita *ad limina*. Presideix Mons. Jaume Pujol. En la seva homília no ha passat per alt les arrels apostòliques i martirials de Tarragona, evangelitzada per sant Pau. Després, els bisbes s'han

unit en una especial oració per la salut del Papa.

Per altra banda, els bisbes catalans han fet pública una nota en què demanen als seus diocesans que elevin pregàries a Déu per la salut del Sant Pare i pel bé de tota l'Església.

Cap a les vuit del vespre arriba la notícia que el Sant Pare ha estat sotmès a una intervenció quirúrgica per practicar-li una traqueotomia. L'operació ha durat trenta minuts. Roma, el món sencer, resta expectant a l'espera del comunicat mèdic oficial.

Roma, 25 de febrer de 2005

Roma —tot el món— s'ha despertat pendent de la ràdio i de la televisió. La notícia del nou ingrès del Sant Pare al Policlínic Gemelli ha condicionat la vida informativa de la Ciutat Eterna amb tots els

mitjans pendents de l'anunciat comunicat mèdic oficial. El desplegament d'algunes emissores de televisió és realment espectacular i pertot arreu es veuen periodistes. Aquest —diguem-ne— nerviosisme contrasta amb la tranquil·litat dels romans, que es lliuren a les seves tasques quotidianes.

Mentrestant, els bisbes de la Tarraconense han iniciat la jornada amb una eucaristia presidida por Mons. Jaume Pujol, i han pregat especialment per la salut del Papa.

Després han continuat amb el programa previst per a tot el dia 25 de febrer: visita a la Congregació per a l'Educació Catòlica, on, juntament amb els bisbes de Galícia, han tingut un encontre amb el secretari d'aquesta Congregació, l'arquebisbe canadenc Mons. J. Michael Miller en absència del president, el cardenal polonès Zenon

Grochowski. Mons. Miller ha manifestat el seu interès per la manera amb què la Delegació de Mitjans de Comunicació de l'Arquebisbat de Tarragona cobreix aquest esdeveniment eclesial. Després s'ha passat a l'estudi dels complicats problemes que afecten l'educació religiosa al nostre país.

A continuació s'han traslladat a la seu del Consell Pontifici per a la Pastoral de la Salut, que presideix el cardenal mexicà Mons. Javier Lozano Barragán, el qual, en el seu discurs de salutació ha posat de relleu que les diòcesis del nostre país són les que, a Europa, atenen millor l'acompanyament dels malalts i de les seves famílies.

Pels volts del migdia se'ns informa que el Papa ha passat la nit tranquil, ha esmorzat bé i el post-operatori discorre amb normalitat, fins a l'extrem que no es considera

necessari emetre cap altre comunicat fins a 2/4 d'1 del migdia del dilluns 28 de febrer.

A la tarda, els arquebisbes de Tarragona, Barcelona i Santiago s'han traslladat al Policlínic Gemelli. Allí els prelats, en nom dels bisbes de les províncies respectives, han lliurat als eclesiàstics que acompanyen el Sant Pare una carta en què li manifesten el desig d'una millora de la seva salut i li transmeten l'afecte i l'oració de tots els seus diocesans.

Roma, 26 de febrer de 2005

El matí romà del dissabte 26 de febrer —sisè dia de la visita *ad limina*— és testimoni d'una notable baixada del termòmetre. El fred es fa sentir en el moment de fer la «foto de família» de tots els bisbes amb seu a Catalunya al bell mig de la plaça de Sant Pere, poc abans de traslladar-se a la trobada prevista a

la Congregació per a la Doctrina de la Fe, ubicada en un edifici sever, a la vista del *colonnato* de la plaça més famosa del món cristià.

L'encontre al dicasteri que presideix el cardenal alemany Mons. Joseph Ratzinger ha començar puntualment. A la reunió hi han assistit també els bisbes de Galícia. Després de les salutacions, la pregària inicial i una introducció general per part del cardenal Ratzinger, s'han tractat diversos temes d'interès per a les diòcesis de les províncies eclesiàstiques de Tarragona, Barcelona i Santiago.

A la tarda els bisbes s'han traslladat a la basílica de Sant Joan del Laterà, catedral de Roma, la seu del Sant Pare com a bisbe de la Ciutat Eterna. És la *caput et mater*, 'el cap i la mare' de totes les esglésies del món, com ho ha recordat en la seva homilia l'arquebisbe de Tarragona, el qual ha presidit

l'eucaristia que han concelebrat els prelatos i els seus secretaris a la capella de Sant Joan Baptista i Sant Joan Evangelista, coneguda com *dels Joans*. En aquesta missa els concelebrants han pregat novament per la salut del Papa.

Acabada la celebració eucarística, els bisbes amb seu a Catalunya han signat en el llibre d'honor de la basílica.

Assís, 27 de febrer de 2005

Avui, diumenge 27 de febrer, els bisbes catalans han pelegrinat a Assís, on han concelebrat l'eucaristia a la cripta de l'abadia franciscana. Ha presidit la celebració litúrgica Mons. Lluís Martínez. Després han anat a venerar les tombes de sant Francesc i de santa Clara, on han pregat per les seves diòcesis i per la salut del Papa. També han visitat la *porziuncula* (on va morir

sant Francesc) i l'església de sant Damià, on va començar l'obra reformadora del sant d'Assís.

Roma, 28 de febrer de 2005

El cel gris i plujós a estones continua dominant el paisatge romà. La vida a la Ciutat Eterna segueix el seu ritme quotidià. Només altera la normalitat habitual el desplegament de mitjans de comunicació social als voltants de la plaça de Sant Pere i a l'entorn del Policlínic Gemelli, on els periodistes han muntat un autèntic campament a l'espera d'alguna notícia sobre la salut del Papa.

La jornada comença amb l'eucaristia a la Domus Roma, presidida en aquesta ocasió per Mons. Romà Casanova, que celebra avui la seva onomàstica. La visita *ad limina* continua amb la trobada amb el Consell Pontifici per als Mitjans de

Celebració eucarística a la cripta de l'abadia franciscana d'Assís

Comunicació Social, que presideix l'arquebisbe Mons. John Patrick Foley, un nord-americà de tarannà obert i cordial que parla un bon castellà i comença a fer els seus primers cops d'ala en català. No en va el director de la filmoteca d'aquest Consell és el català Mons. Enric Planas.

Els bisbes catalans i gallecs han exposat els problemes que té l'Església en el nostre país pel que fa a la seva presència en els mitjans i a la seva relació amb ells. Mons. Foley dedica paraules d'elogi a l'activitat de l'Arquebisbat de Tarragona en aquest camp i posa de manifest que és pioner quant a la forma integral de cobrir la informació d'una visita *ad limina*.

Roma, 1 de març de 2005

Sembla que farà un bon dia. Els bisbes d'Urgell i de Vic estan

una mica moixos perquè no han pogut veure el Sant Pare, com els de Galícia, que hauran de tornar a la seva terra sense haver pogut besar l'anell del Pescador.

Missa a primera hora del matí a la minúscula però bellíssima capella Clementina, a tocar de la tomba de sant Pere. L'arquebisbe Jaume presideix una eucaristia molt sentida. L'àmbit tan recollit afavoreix la pregària.

En sortir, darrera etapa de la volta pels dicasteris: visita al Consell Pontifici per al Diàleg Interreligiós i reunió, que presideix el britànic Mons. Michael Louis Fitzgerald, secretari d'aquest Consell i arquebisbe de Nefta (Tunísia), gran coneixedor del món musulmà. Es tracten temes de molta actualitat sota la pressió del flux constant d'immigrants, en bona part procedents de països de religió mu-

sulmana. Surten suggeriments i propostes.

Després, l'expedició catalana s'aplega a dinar al Col·legi Espanyol amb els estudiants de la vella Pell de Brau, així com amb els bisbes gallecs i amb una part dels

d'Andalusia, que, amb una munió de fidels de les seves diòcesis, han acudit en pelegrinatge a Roma atès que han hagut de cancel·lar la seva visita *ad limina* —com els prelats valencians— a causa de l'hospitalització del Sant Pare.

Nota sobre l'inici de la visita 'ad limina'

Gabinet d'Informació de l'Església a Catalunya

Els bisbes de la Tarraconense que fan a Roma la seva visita *ad limina* estan seguint molt atentament el curs de la malaltia del Sant Pare. A l'eucaristia d'aquest matí han pregat per la seva salut molt units a la resta de l'Església universal, que en aquests moments també està pregant pel Papa.

Els bisbes continuen la seva visita *ad limina* d'acord amb el programa previst, que per al dia

d'avui preveu el contacte amb la Congregació per a l'Educació Catòlica, que presideix el cardenal polonès Mons. Zenon Grocholewski, i a continuació es reuniran amb el Consell Pontifici per a la Pastoral de la Salut, presidit pel cardenal mexicà Mons. Javier Lozano Barragán.

Els bisbes demanen als seus diocesesans que se sumin a les pregàries pel Sant Pare.

Roma, 25 de febrer de 2005

Reunió a la Congregació per a l'Educació Catòlica

Nota sobre la visita al Policlínic Gemelli

Gabinet d'Informació de l'Església a Catalunya

A dos quarts de vuit d'aquest vespre, al Policlínic Gemelli de Roma, els arquebisbes de Tarragona i de Barcelona, Mons. Jaume Pujol Balcells i Mons. Lluís Martínez Sistach respectivament, en representació de tots els bisbes catalans, han lliurat als eclesiàstics que acompanyen Joan Pau II una carta perquè la facin a mans del Sant Pare.

En el seu escrit els bisbes catalans expressen al Sant Pare el seu afecte filial, li fan present les pregàries que tots els fidels de les

diòcesis catalanes fan a Déu per ell i li expressen el desig que tingui una prompta millora en la seva malaltia.

Els bisbes catalans prosseguiran demà, tal com estava previst, la visita *ad limina* a les congregacions romanes. En concret, a mig matí visitaran la Congregació per a la Doctrina de la Fe, i diumenge faran un pelegrinatge a la ciutat d'Assís, on visitaran els llocs franciscans i celebraran l'eucaristia a prop de la tomba de sant Francesc.

Roma, 25 de febrer de 2005

Reunió a la Congregació per a la Doctrina de la Fe

Comunicat oficial de la visita 'ad limina'

Gabinet d'Informació de l'Església a Catalunya

Els bisbes catalans han realitzat la seva visita *ad limina apostolorum* a la Santa Seu entre els dies 21 de febrer i 1 de març de 2005. Aquesta

visita és la que està prescrita que els bisbes realitzin com a intercanvi de dons entre les seves Esglésies particulars i l'Església de Roma,

que presideix totes les Esglésies en la caritat.

Les celebracions a les basíliques

La visita es va iniciar el dia 21 de febrer amb una celebració de l'eucaristia a la basílica de Sant Pere del Vaticà, davant del sepulcre de l'Apòstol, i va concloure el dia 1 de març també amb una missa a la capella Clementina, la més propera al sepulcre de sant Pere. Com és tradició en les visites *ad limina*, els bisbes han pelegrinat també a les altres basíliques majors romanes —Sant Pau Extramurs, Santa Maria la Major i Sant Joan del Laterà, la catedral del Papa—, i hi han celebrat l'eucaristia, presidits pels arquebisbes de Tarragona i de Barcelona. En algunes d'aquestes celebracions han estat acompanyats pels bisbes de la província eclesiàstica de Santiago de Compostel·la, presidits per l'arquebisbe Mons. Julián Barrio.

Les audiències amb el Sant Pare

Moment culminant de la visita han estat les audiències personals amb el Sant Pare Joan Pau II, el qual el dilluns 21 de febrer va rebre l'arquebisbe metropolità de Barcelona, Mons. Lluís Martínez Sistach —acompanyat del seu bisbe auxiliar, Mons. Joan Carretera Planas—, Mons. Josep Àngel Sáiz Meneses, bisbe de Terrassa, i Mons. Agustí Cortés Soriano, de Sant Feliu de Llobregat. El mateix dilluns 21 el Papa va rebre l'arquebisbe metropolità de Tarragona i primat, president de la Conferència Episcopal Tarraconense, Mons. Jaume Pujol Balcells.

El dimarts 22 de febrer el Sant Pare va rebre Mons. Carles Soler Perdigó, bisbe de Girona; Mons. Francesc Xavier Ciuraneta Aymí, bisbe de Lleida; Mons. Jaume Trasserra Cunillera, bisbe de Solsona, i Mons. Xavier Salinas Viñals, bisbe de Tortosa.

En totes aquestes entrevistes personals —d’una durada aproximada de quinze minuts—, el Papa ha repassat amb els prelats alguns aspectes de la situació pastoral de llurs diòcesis en els darrers set anys, ha mostrat el seu interès pels sacerdots i seminaristes, pels religiosos, per les famílies, i per la vida i acció cristiana de les parròquies, comunitats i moviments laïcals. El Sant Pare ha beneït els fidels de cadascuna de les diòcesis i ha encoratjat els bisbes a prosseguir amb constància la seva tasca apostòlica.

L’hospitalització del Papa i les pregàries per la seva salut

Inesperadament, el dijous dia 24 de febrer al matí el Papa va haver de ser internat al Policlínic Gemelli de Roma, en patir nous episodis d’insuficiència respiratòria aguda, causats per una preexistent estenosi funcional de la laringe. El vespre del mateix dijous Joan

Pau II va haver de ser intervingut quirúrgicament per efectuar-li una traqueotomia selectiva a fi d’assegurar-li una adequada ventilació i afavorir la resolució de la seva patologia laríngia. És així com el Sant Pare va esdevenint una imatge viva de pastor sofrent que dóna la vida per tots, i fins al final, a imitació de Crist. Ell ha revelat que vol ser «tot de Crist per Maria», segons el lema que l’ha acompanyat durant el seu ministeri pastoral.

Els bisbes catalans, en assabentar-se de la notícia de la recaiguda del Papa, van celebrar l’eucaristia per les seves intencions a la basílica de Sant Pau Extramurs, van pregar per la seva salut i perquè Déu el confortés en aquells moments de sofrència i l’ajudés a dur a terme el seu ministeri apostòlic, i van emetre un comunicat en el qual demanaven als seus diocesans que preguessin pel Papa i pel bé de tota l’Església universal.

L'endemà, dia 25, al vespre, els arquebisbes de Tarragona, de Barcelona i de Santiago, en representació dels bisbes presents a Roma per a la *visita ad limina*, van acudir a l'hospital per pregar a prop del papa Joan Pau II i fer-li arribar una carta de suport i de comunió. En el seu escrit els bisbes catalans expressen al Sant Pare el seu afecte filial, li fan present les pregàries que els fidels de les diòcesis catalanes fan a Déu per la seva persona tan estimada i li expressen el desig que millori aviat de la seva malaltia i es pugui reintegrar al Vaticà. Els dies posteriors, els bisbes i els seus acompanyants han seguit atentament els comunicats emesos pel portaveu de la Santa Seu i han seguit pregant per la salut i la recuperació del Sant Pare.

Les visites a les congregacions i als consells pontificis

Els bisbes de Catalunya, units als de la província de Santiago de Compostel·la, van visitar des del

21 de febrer fins a l'1 de març les següents congregacions i consells pontificis:

- Dia 21: Congregació per al Culte Diví i la Disciplina dels Sagraments, i Consell Pontifici per als Laics.
- Dia 22: Congregació per als Bisbes, Congregació per al Clergat i Consell per a la Família.
- Dia 23: Congregació per als Instituts de Vida Consagrada i Societats de Vida Apostòlica.
- Dia 25: Congregació per a l'Educació Catòlica, Seminaris i Instituts d'Estudis, i Consell per a la Pastoral de la Salut.
- Dia 26: Congregació per a la Doctrina de la Fe.
- Dia 28: Consell per a les Comunicacions Socials.
- Dia 1 de març: Consell per al Diàleg Interreligiós.

A totes aquestes visites els bisbes catalans i els responsables de les congregacions i consells, amb veritable esperit de comunió i d'intercanvi, han compartit informacions sobre els diferents àmbits de l'acció pastoral per tal de discernir camins i iniciatives per fer present l'evangeli de Jesucrist en la nostra societat.

Els bisbes també han visitat particularment o en grups més petits altres consells i congregacions, entre elles la de les Causes dels Sants, on Mons. Joan E. Vives ha agraït en nom del presbiteri i de la diòcesi, així com en nom de les altres diòcesis de Catalunya i del Principat d'Andorra, la propera beatificació dels 7 preveres màrtirs de la diòcesi d'Urgell, morts a Salàs de Pallars l'agost de 1936, i que està previst que tingui lloc a Roma el dia de Pentecosta, 15 de maig de 2005.

Roma, 1 de març de 2005

Altres activitats dels bisbes

Durant aquestes jornades de la *visita ad limina*, els bisbes de Catalunya han aprofitat per fer-se presents i visitar altres realitats eclesials de Roma, com per exemple els preveres estudiants del Col·legi Espanyol de Sant Josep, el Col·legi Grec —del qual és rector el P. Manuel Nin, o.s.b., monjo de Montserrat—, la Comunitat de Sant Egidi i l'Obra de l'Església, i han pogut visitar l'estat de les excavacions del sepulcre de Sant Pere, en el subsòl de la basílica del Vaticà.

Un moment culminant va ser el diumenge dia 27 de febrer, quan els bisbes i els seus acompanyants, amb els sacerdots estudiants que són a Roma, van pelegrinar a Assís, als llocs que van ser beneïts amb la presència de sant Francesc i santa Clara.

Davant la tomba de sant Francesc d'Assís

